

18.05.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**18 Mayıs 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

18 Mayıs 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

— Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Dolu ve Boş Kadrolarda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar: 2021/231)

— Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna Ait Boş Kadrolarda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar: 2021/232)

YÖNETMELİKLER

— Medya Hizmet Sağlayıcı Kuruluşlar ile Platform ve Altyapı İşletmecilerinin Uymaları Gereken İdari ve Mali Şartlar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Radyo, Televizyon ve İsteğe Bağlı Yayınların İnternet Ortamından Sunumu Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Karasal Yayın Lisansı ve Sıralama İhalesi Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Yabancı Dille Öğretim Yapılmasında Uygulanacak Esaslara İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Dokuz Eylül Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Koç Üniversitesi Lisans ve Ön Lisans Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/3)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/33)

— Tarım ve Orman Bakanlığının Kontrolüne Tabi Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/5)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2021/34)

KURUL KARARI

— Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 06/05/2021 Tarihli ve 9555 Sayılı Kararı

Cumhurbaşkanı Erdoğan, hububat ve yaş çay alım fiyatlarını açıkladı

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2020-2021 sezonu hububat ve bakliyat alım fiyatları ile yaş çay alım fiyatını açıkladı. Erdoğan ayrıca kuraklıktan zarar gören çiftçilerin borçlarının erteleneceğini de duyurdu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yaklaşık 4 saat süren kabine toplantısı sonrasında hububat, bakliyat ve yaş çay üreticilerinin merakla beklediği 2020-2021 sezonu alım fiyatlarını açıkladı.

Erdoğan, "Ton başına sert ekmeklik buğday alım fiyatını 2 bin 250 liraya, arpa alım fiyatını 1750 liraya yükseltiyoruz. Bakliyat alım fiyatlarımız ton başına kırmızı mercimekte 5 bin lira, yeşil mercimekte 4 bin 150 lira, nohutta ise 4 bin 50 lira olarak belirlenmiştir. Bu yıl için yaş çay alım fiyatı kilo başına 3,87 liraya, destekleme ile birlikte 4 liraya yükseltilmiştir" dedi.

Öte yandan makarnalık buğdayın ton başına alım fiyatını ise 2.450 TL olarak belirlendiği öğrenildi.

Erdoğan, destekleme primlerine yönelik ise "Ton başına hububatta 275 lirayı, bakliyatla ise 910 lirayı bulan prim ve destekler verilerek üreticilerimizin giderlerine katkı sağlanacak" açıklamasında bulundu.

2021 DÖNEMİ TMO ALIM FİYATLARI

CİNSİ		ALIM FİYATI (TL/TON)
MAKARNALIK BUĞDAYLAR	MAKARNALIK BUĞDAY (2.Grup)	2.450
	DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK BUĞDAY	2.200
EKMEKLİK BUĞDAYLAR	SERT EKMEKLİK BUĞDAY (2.Grup)	2.250
	DİĞER EKMEKLİK BUĞDAY (2.Grup)	2.200
	DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLİK BUĞDAY	2.050
ARPA		1.750
ÇAVDAR-TRİTİKALE		1.750
YULAF		1.900
KIRMIZI MERCİMEK (1. Sınıf)		5.000
YEŞİL MERCİMEK (1. Sınıf)		4.150
NOHUT (1. Sınıf)		4.050

TÜRKŞEKER DE TMO'NUN REFERANS FİYATINA UYACAK

Hatırlanacağı üzere geçen yıl Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) ekmeklik buğdayda 1650 lira, makarnalık buğdayda 1800 lira ve arpada ise 1275 lira taban fiyat açıklarken, Türkşeker TMO'nun açıkladığı taban fiyatının yüzde 2 üstünde bir fiyatla ve yüzde 50 avans ödemesiyle alım yapmıştı. Söz konusu durum, kamu kurumları arasında üstü kapalı şekilde de olsa sıkıntı yaratmıştı.

Geçen yıl Türkşeker'in buğday alımı yaparken TMO'dan farklı bir fiyat oluşumuna neden olmasının ardından Cumhurbaşkanı Erdoğan, bu yıl için söz konusu duruma da açıklık getirdi. Erdoğan, "Açıkladığımız alım fiyatları diğer kamu kurumları için de referans fiyat olacak, farklı fiyatlandırma yapılmayacak" dedi.

KURAKLIKTAN ZARAR GÖREN ÇİFTÇİLERİN BORÇLARI ERTELENECEK

Erdoğan, kuraklıktan zarar gördüğü belirlenen çiftçilerin de Ziraat Bankasına veya Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarının erteleneceğini duyurdu. Erdoğan, "Kuraklıktan zarar gördüğü belirlenen çiftçilerimizin Ziraat Bankasına veya Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçları ertelenecektir" dedi.

GEÇEN YILKİ ALIM FİYATLARI

Hatırlanacağı üzere Cumhurbaşkanı Erdoğan, geçen yıl Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) kırmızı ve beyaz sert ekmeklik buğday alım fiyatı ton başına 1.650 lira, makarnalık buğday alım fiyatını ise ton başına 1.800 lira olarak açıklamıştı. Geçen yıl arpa alım fiyatı ton başına 1.275 lira olarak açıklanmıştı.

Geçen yıl, TMO tarafından kırmızı mercimek için ton başına 3.550 lira alım fiyatı açıklanırken, yeşil mercimek için 3.200 lira, nohut için ise 3.350 lira alım fiyatı açıklanmıştı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Çaykur'un yaş çay alım fiyatını geçen yıl kilo başına 3 lira 27 kuruş olarak açıklamıştı. Çay üreticileri başta işçilik ve gübre olmak üzere hızla artan yüksek girdi maliyetleri dolayısıyla yaş çay alım fiyatının 4 liranın üzerinde olmasını talep ediyordu. ÇAYKUR, 2020'de üreticilerden 752 bin ton yaş çay alımı yapıldığını açıklamıştı.

Erdoğan'ın alım fiyatlarını açıklamasının ardından Twitter'dan açıklama yapan Adana Çiftçiler Birliği Başkanı Mutlu Doğru, "Kuraklıktan zarar gören bölgelerdeki üreticilerin üretime devamı için, faizsiz tohumluk buğday ve gübre verilirse, kredi vadelerinin de ertelenmesiyle açıklanan 2.250 TL ekmeklik buğday fiyatı memnun edicidir. Piyasa fiyatları daha yüksek olacaktır. Çiftçilerimize hayırlı olsun" ifadelerine yer verdi.

Tarımda üretici enflasyonu %20'nin üzerinde seyretmeye devam ediyor

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım ÜFE) Nisan'da bir önceki aya göre yüzde 0,79 azalırken, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 21,77 artış gösterdi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), nisan ayına ilişkin Tarım ÜFE verilerini açıkladı.

Buna göre, endeks nisanda, bir önceki aya göre yüzde 0,79 düşerken geçen yılın aralık ayına göre yüzde 5,53, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 21,77 ve 12 aylık ortalamalara göre yüzde 18,8 yükseliş kaydetti.

Sektörlerde bir önceki aya göre değişime bakıldığında, tarım-avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 1,02 azalış, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 3,11, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde ise yüzde 5,44 artış gerçekleşti.

Ana gruplarda bir önceki aya göre değişim, çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 9,03 azalış, tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 1,3, canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 2,64 artış olarak kayıtlara geçti.

Yıllık en fazla artış yüzde 52,67 ile turunçgiller alt grubunda oldu. Bunu yüzde 38,73 ile lifli bitkiler, yüzde 28,38 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar, yüzde 23,98 ile diğer çiftlik hayvanları ve hayvansal ürünler takip etti.

18.05.2021

Yıllık en az artış gösteren alt gruplar ise yüzde 3,58 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular, yüzde 6,92 ile çeltik ve yüzde 14,1 ile yağlı meyveler oldu.

Aylık en fazla artış yüzde 13,99 ile turunçgiller alt grubunda gerçekleşti

Bir önceki aya göre en fazla artış gösteren diğer alt gruplar ise yüzde 13,06 ile diğer ağaç ve çalı meyveleri ile sert kabuklu meyveler, yüzde 4,01 ile canlı sığırlar (manda dahil), bunlardan elde edilen işlenmemiş süt ve yüzde 3,76 ile yağlı meyveler oldu. Buna karşılık, azalışın olduğu alt gruplar yüzde 2,88 ile çeltik, yüzde 2,56 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar, yüzde 1 ile lifli bitkiler olarak sıralandı.

Nisanda, endekste kapsanan 77 maddeden 14'ünün ortalama fiyatında azalış olurken 10 maddenin ortalama fiyatında değişim olmadı. 53 maddenin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Tüketici kırmızı eti yüzde 30 zamlı yiyecek

Karkas etin fiyatı yılbaşından bu yana yüzde 30 oranında zamlandı. Sektör temsilcileri, fiyat artışının açılma ve turizmdeki hareketliliğe bağlı olarak süreceğini öne sürüyor.

Pandemi ile birlikte artan gıda fiyatları dur durak bilmiyor. Tüketici şaşkın, üretici çaresiz! Esnaf ayakta kalmaya, tedarikçiler karlarını arttırma çalışıyor. Alım gücünü zorlayan kırmızı etteki etiketler cep yakıyor. Pandemi sonrası satışlarda yüzde 70-80 düşüş olduğunu belirten sektör temsilcileri ve esnaf, zam beklediklerini fakat böyle bir artışı hiç ummadıklarını, bunun sebebinin de, tüccarın kontrollü açılmayı fırsata çevirmek istemesi olarak yorumluyor. Kurban Bayramı'na kadar fiyatların daha da artacağı, hatta turizmin açılmasıyla dolu etkisi yapacağı kanaatinde olduklarını da ifade eden sektör temsilcileri, dünden itibaren başlayan zammın, üretici yerine tüccarın cebine yansıdığı düşüncesinde. Esnaf, 2021 itibarıyla yüzde 15 olan artışın, dün gelen yüzde 13-15'lik zamlarla yüzde 30'u bulduğuna işaret ederken, Edo Kasap işletmecisi Ufuk Düser şu bilgileri verdi: "Ramazan öncesi 43-44 bandında olan takım safi bir dananın şu anki geliş fiyatı 46 lira. Piyasa karışık! 10-15 gün sonra oturur. Zamları hemen yansıtamayıp, kısa bir süre cepten karşılayacağız. Genel olarak kıyma 60-65 / 70-72 lira. Kuşbaşı 70 / 78 lira. Biftek 90 / 120 lira. Bonfile 140-145 / 150 lira. Ramazan başında kilosu 18-19 lira olan tavuk fiyatları da şu an 22 lira. Kırmızı etteki artıştan dolayı, beyaz etteki zammın da eli kulağında."

“Üretici ve tüketici mağdur oluyor”

Kırmızı ete gelen zammın üreticiyle alakasının olmadığını belirten Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği (TDSYMB) Başkanı Kamil Özcan, “Fiyatları üretici yükseltmedi. Tüccarın elinde mal var. Bunlara dur diyen olmadığı gibi, üretici olarak bizim de fiyatımızı artırın deme şansımız yok. Tüketici pahalı yiyorum, üretici de zarar ediyorum diye bağırıyor. Tüccar parasının üzerine koyuyor, mağdur üretici ve tüketici oluyor. Bu yel değirmenleriyle savaşmak gibi bir durum. Geçen yıl 80-90 liraya aldığı yemin çuvalı 130-140, samanın 700-900 lira. Çiftçi bıktı artık” diye konuştu. Lokantalarla turizm sektörünün açılmasıyla karkas etin kilosunun 45-50 lirayı bulacağını ve tüketicinin kaçta yiyeceğini bilmediğini de ifade eden Özcan, çiftçiyi ve halkı mağdur etmeyecek tedbirleri devletin acilen alması gerektiğinin altını çizdi. Özcan, “Devlete sesleniyorum... Serbest piyasa diyor ama sütün fiyatını sabit tutuyorsunuz, peki neden eti ve yemi es geçiyorsunuz” diye sordu.

“Ot olmazsa et olmaz”

Pastadan en çok kar payı alanın son satıcılar ile yemcilerin olduğuna dikkat çeken Kombine mezbaha sahibi ve önceki dönem Burdur Belediyesi eski Başkanı Şevket Aksöz, şu açıklamalarda bulundu: “Bu zammın geleceğini bekliyorduk. Hatta daha fazlasını da bekliyoruz. Kesimler dün başladı. Bir dananın kasaba maliyeti 53 lira. İstatistiklerde devlet kendisini kandırıyor. Üretim yüzde 40, tüketim yüzde 30 azalmış olduğu halde piyasa şu an kendisini rehabilite ediyor. Kuraklık nedeniyle şimdiden korku başladı. Ot olmazsa et olmaz. Bu yüzden bitkisel üretime önem, satış noktalarının kar marjlarına ayar verilmesi ve yüzde 8 olan KDV'nin yüzde 1 olması gerekir.”

Tarlalarda Çin rüzgârı esiyor

Tarım emtialarının fiyatı son 1 yıl içinde yüzde 70 ve yılbaşından bu yana yüzde 19 yükseldi. Çin'in alımları ve arz sıkışıklığı nedeniyle yılın geri kalanında bu eğilimin sürmesi bekleniyor ancak fiyatlarda baskı yaratabilecek faktör de bulunuyor.

Dünya büyük endişelere yol açan koronavirüs salgınıyla boğuşurken, küresel tahıl fiyatları 2020'de benzeri görülmemiş fiyat artışlarından birine şahit oldu. Belirsizlik ve ekonomik çöküş nedeniyle bazı önemli emtia ürünlerinde talep, üretimin aldığı darbe nedeniyle düştü. Ancak küresel tarım sektörü, diğer emtialara göre farklı bir yörüngede ilerledi ve ilk şoku atlattıktan sonra hem pandeminin yarattığı kaygılar hem de Çin'in tahıl avına çıkmasıyla ciddi bir talep artışı yaşadı. Bu eğilimin yılın geri kalanında sürmesi bekleniyor. Uzmanlara göre tahıl fiyatlarında bundan sonra Çin'in talebi, hava koşulları, kaynak milliyetçiliği ve arz sıkışıklığı gibi faktörler belirleyici olacak.

Tarım emtialarının fiyatı son 1 yıl içinde yüzde 70 ve yılbaşından bu yana yüzde 19 yükseldi. FAO Gıda Fiyat Endeksi, aralıksız 10 aydır yükselişte ve son 7 yılın zirvesini test etti. Bitkisel yağ fiyatları son 10 yılın en yüksek seviyelerinde geziniyor. Vadeli işlemlerde fiyatlar arz endişelerinin azalmasıyla geçen hafta gerileme gösterse de, mısır fiyatları Mart 2013'ten bu yana ve soya fasulyesi vadeli işlemleri Ekim 2012'den bu yana en yüksek seviyelere yakın seyrediyor. Buğday fiyatları da 8 yılın zirvesine yakın hareket ediyor. Birçok uluslararası kurum ve kuruluşun raporlarında yer alan beklentilere göre tahıl fiyatlarındaki artışın devam etmesi bekleniyor. Ancak fiyatlarda baskı yaratabilecek riskler de var. Yılın geri kalanında tahıl fiyatlarını etkileyebilecek faktörlere bakıldığında yine Çin'in önemli rol üstlendiği görülüyor.

Talep devam ediyor

Son aylarda tahıl fiyatlarındaki yükseliş talep odaklı ve sürücü koltuğunda da Çin oturuyor. Çin'in yüklü tahıl alımları, ülkenin domuz üretimindeki toparlanmadan ve stok oluşturma çabalarından kaynaklanıyor. Çin'in 2021'deki mısır ithalatının rekor düzeyde artarak 24 milyon ton olması beklenirken, buğday ithalatının 25 yılın en yüksek seviyesi olan 10 milyon tonu bulacağı tahmin ediliyor. Ülke, 2020-21 döneminde yıllık yüzde 13.4 artışla 100 milyon tonun üzerinde soya fasulyesi alımı yapacak. Piyasalar, Çin'in bu hızla olmasa da alımlarının süreceğini düşünüyor. Ancak, 2021-22'de Çin'in ne kadar tahıla ihtiyaç duyacağı konusunda belirsizlik var. Ülkede hayvanları etkileyecek bir salgının bir anda ithalatını düşürme riski göz ardı edilmiyor. Gıda ve Tarım Örgütü'nün kıdemli ekonomisti Abdolreza Abassian, "Çin'in önemli bir ithalatçı olarak kalma potansiyeli büyük olsa da, Çin'in 2020'de olduğu kadar tahıl satın alması pek olası değil" diyor. Çin Tarım Bakanlığı 2021-22 sezonunda mısır üretiminin geçen yıla göre yüzde 4.3 artışla 271,81 milyon ton olmasını, mısır ithalatının 20 milyon tona inmesinin beklendiğini açıkladı.

Hava koşulları izleniyor

Hava koşulları, 2021'de ileriye dönük tahıl fiyat hareketinde en önemli faktör olarak görülüyor. Brezilya ve Arjantin'de kuraklık nedeniyle mısır arzının azalması bekleniyor. ABD'deki hava durumu da, ülke mısır ve soya fasulyesinin ekildiği ilkbahar ekim sezonuna girilmesinden bu yana yakından izleniyor. Özellikle mısır, değişken hava şartlarına oldukça duyarlı ve fiyatlar kuraklık ya da havanın soğumasından hemen etkileniyor. Uzun vadede ABD'de kuraklık endişesi yaşanıyor. Bu arada mevcut yüksek fiyatların ABD çiftçilerini devam eden ilkbahar ekiminde daha fazla mısır ve soya fasulyesi ekmeye teşvik etmiş olabileceği belirtiliyor ancak buna ilişkin verilerin haziran ayında netlik kazanacağı belirtiliyor.

Gıda milliyetçiliği azalıyor

Pandemi, gıda güvenliğine yönelik tehditler ortaya çıkardı ve ticaret politikalarında değişime yol açtı. Bazı ülkeler ekonomik nedenlerle ve yurt içi gıda enflasyonunu durdurmak için ihracatı sınırlandırdı veya ihracat vergileri uyguladı. İthalatçılar ise arzın daralabileceği veya fiyatların artabileceği korkusuyla ihtiyaçların ötesinde stok tutmaya başladı. Şimdiye kadar Ukrayna, Rusya, Arjantin ve AB gibi birçok büyük tahıl ihraç eden ülke ihracatlarına belirli kısıtlamalar getirdi. Ancak kısıtlamaların gevşediği görülüyor. Bbu önlemlerin tahıl fiyatlarını desteklemede pek bir rolü olmadığını belirten analistler, gıda milliyetçiliğini şu anda tahıl fiyatlarını en az etkileyen faktörler arasında gösteriyor.

Arz sıkıntısına dikkat

ABD Tarım Bakanlığı (USDA) verilerine göre küresel tahıl stokları 2020-21'de küçülürken küresel tahıl tüketiminin arttığı görülüyor. Dünyanın en büyük tahıl tedarikçisi olan ABD, 2020-21 için nihai üretim rakamları, tüm ana ürünler için önceki tahminlerin altında kaldığından, 2021-22 pazarlama yılında stokların daralması bekleniyor. USDA'nın 31 Mart'ta yayınladığı raporunda, mısır stokları altı yılın en

18.05.2021

düşük seviyesinde bildirildi. Soya fasulyesi stokları beş yılın en düşük seviyesindeyken, buğday stokları altı yılın en düşük seviyesindeydi. Brezilya ve Arjantin'deki üretimin azalması ve ABD'deki stokların daralması sıkılaştırılması, tarım ve gıda fiyatlarının yükselmesi için zemin hazırlıyor.

Doların hareketi önemli

Ancak, şu anda piyasada fiyatları güçlü bir şekilde etkileyebilecek birçok belirsizlik de var. Örneğin Amerikan Doları'nın hareketi fiyatları etkileyebilir. Doların gerilemesi, tahıl alımlarını tetikleyebilir. Aksi durumda ise tahıl piyasalarının cazibesi azalabilir. Yatırım fonların pozisyonları fiyatların belirlenmesinde önemli faktörler arasında.

Esnafa iki grup halinde toplam 4.6 milyar lira destek

Cumhurbaşkanı Erdoğan, iki ayrı grup halinde 1 milyon 384 binden fazla esnaf ve sanatkara toplam 4 milyar 622 milyon liralık kaynağı karşılıksız olarak vereceklerini açıkladı. Söz konusu hibe kapsamında birinci grup esnafa 5 bin, ikinci grup esnafa 3 bin lira destek sağlanacak.

Pandemi ve kapanma nedeniyle zor günler yaşayan esnaf için yeni destek paketi devreye alındı. Destek paketinin ayrıntılarını Kabine toplantısı sonrası Cumhurbaşkanı Erdoğan duyurdu.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, pandemi önlemlerinden zarar gören esnafa iki grup halinde toplam 4 milyar 622 milyon lira hibe desteği verileceğini söyledi.

Erdoğan ilk grupta yer alan; **kahve, kafe, çay bahçesi, okul personel servisi, düğün salonu, öğrenci yurdu, kantin, kırtasiye, hamam gibi 235 bin esnafa 5 bin lira hibe** desteği sağlanacağını bildirdi.

İkinci grupta yer alan 1 milyon 150 bin esnafa ise 3 bin lira hibe desteği verilecek. Bu grupta daha önceki desteklerden yararlanan **berber gibi meslek gruplarının yanı sıra, bakım onarım, tamirat, kaporta, seyyar satıcı, sıhhi tesisat, kozmetik, oyuncak, hediyelik eşya, müzisyen, oto yıkama, tuhafiyecilik, ayakkabı, bakırcı, çilingir, ayakkabıcı** gibi esnaflar yararlanacak.

Çiftçilerin borçları erteleniyor

Erdoğan, çiftçilere yönelik de adım attıklarını açıkladı: "Bugün çiftçilerimize de müjdemiz var. 180 bin ton patates ve kuru soğanı üreticiden alarak ihtiyaç sahibi ailelere dağıttık. Ellerinde bulunan çeltiğin 15 bin tonu da toprak mahsuslarına verdik. Bu yıl kuraklık yüzünden bazı ürünlerin rekoltelelerinde azalma olacağı bellidir. Kuraklıktan zarar gördüğü belirlenen çiftçilerimizin ziraate ve tarım kooperatiflerine olan borçları ertelenecektir."

Faiz dışı gelirler 41.2 milyar doları buldu

Bankalar geçen yıl eriyen faiz dışı gelirlerini yılın ilk çeyreğinde artırmayı başardı. 20 farklı kalemden ve kredilerden elde edilen ücret ve komisyonların toplamı üç ayda 17.9 milyara çıktı.

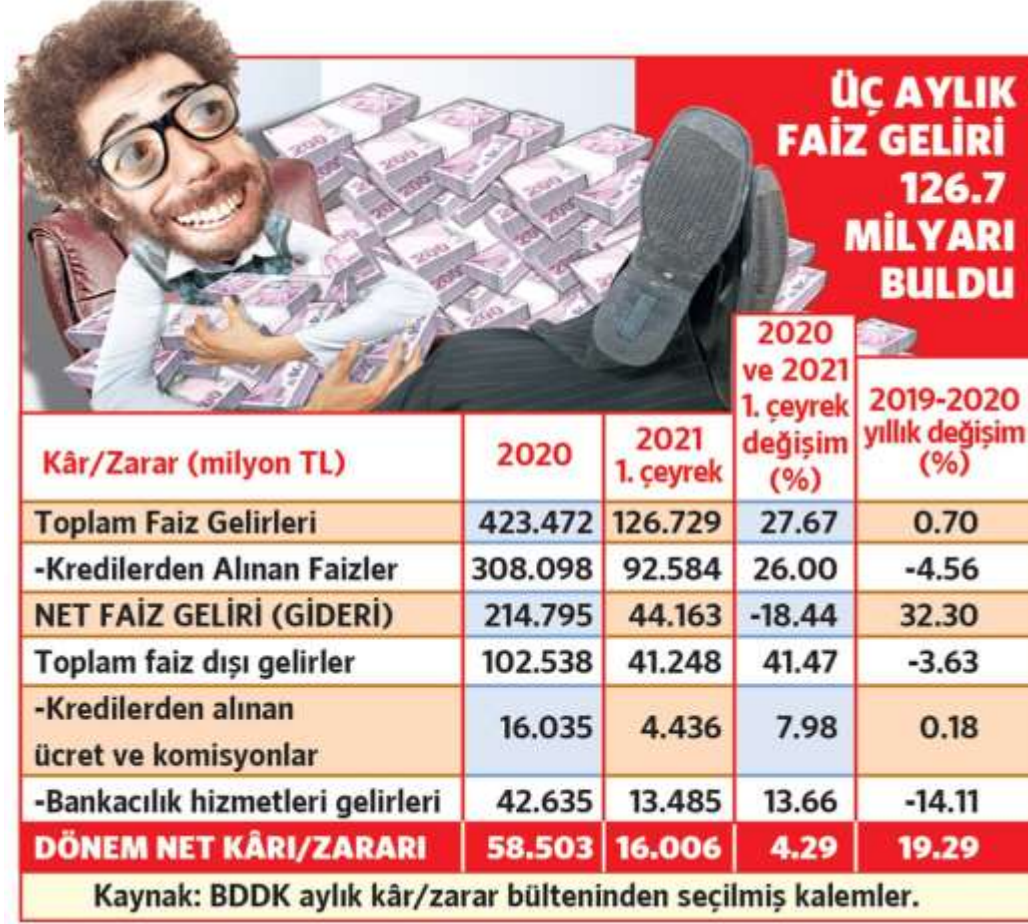
Deli dumrul' ücreti olarak nitelendirilen ve vatandaşları bezdiren ücret, komisyon gibi hizmet bedellerinden geçen yıl 58.6 milyar lira ile 2019'a göre 6.9 milyar lira daha az gelir elde eden bankalar; bu yılın ilk çeyreğinde tabloyu tersine çevirmeyi başardı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) verilerine göre, bankaların kullandıkları krediler üzerinden aldıkları ücret ve komisyonların tutarı, yılın ilk çeyreğinde 2020'nin aynı dönemine göre % 7.9 artarak 4 milyar 436 milyon lira olarak gerçekleşti. Bankaların verdiği hizmetler üzerinden sağladığı gelirler ise söz konusu dönemde %13.3 artışla 13 milyar 485 milyon lira olarak gerçekleşti.

HİZMET GELİRİ ARTTI

Böylece bankalar, 20 farklı kalemden ve kredilerden elde ettikleri ücret ve komisyon tutarı yani hizmet gelirleri yılın ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre % 12.5 artarak 17 milyar 921 milyon lira oldu.

Bankacılık sektörünün verdiği hizmetler üzerinden sağladığı gelir, 2020'de bir önceki yıla göre yüzde 14.1 azalarak 42 milyar 648 milyon liraya, kredilerden alınan ücret ve komisyonlar ise %0.2 artışla 16 milyar lira olarak gerçekleşmişti.

YÜZDE 41 DAHA FAZLA

Toplam faiz dışı gelirler ise yılın ilk çeyreğinde geçen yılın ilk çeyreğine göre % 41.4 oranında artarak 41 milyar 248 milyon lira oldu. Faiz dışı gelirler toplamı geçen yılın tümünde 2019'a göre %3.5 oranında erimiş ve 102.5 milyar lira olarak gerçekleşmişti. Pandemiyle birlikte devreye alınan düşük faizli kredi politikası neticesinde geçen yıl toplam faiz gelirlerini %0.7 artırabilen bankalar 423.4 milyar lira faiz geliri elde etmişlerdi. 2021'in ilk çeyreğinde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %27.6 artışla 126.7 milyar lira faiz geliri elde edildi. İlk çeyrekte sektörün net faiz geliri ise faiz oranlarındaki artışla 10 milyar azalarak 44.2 milyar liraya geriledi.

Ucuz kredilerle kamuda kâr eridi

Bankacılık sektörünün dönem net kârı yılın ilk çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre 659 milyon lira (%4.3) artarak 16 milyar lira oldu. Kamu bankalarında net faiz geliri azalışına bağlı olarak net kâr 2.3 milyar lira (%39) azalarak 3.6 milyar liraya geriledi. Karşılık giderlerindeki düşüş ve karşılık iptallerinin kamu bankalarda kardaki düşüşü sınırladığı belirtiliyor. Özel bankalarda ise net kâr yılın ilk çeyreğinde 2.9 milyar lira (%30.5) artarak 12.4 milyar lira oldu.

Akaryakıtta tavan fiyat uygulaması sona eriyor

Fiyatlarda gizli zam yapıldığının tespit edilmesinin ardından yürürlüğe giren akaryakıtta tavan fiyat uygulaması, yarın gece sona erecek.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun (EPDK) kararıyla akaryakıt sektöründe 2 aydır sürdürülen tavan fiyat uygulaması yarın gece sona erecek.

EPDK'nin akaryakıt dağıtım şirketlerinin fiyatlarda gizli zam yaptığını tespit etmesinin ardından 18 Mart'ta yürürlüğe giren tavan fiyat uygulaması, 19 Mayıs saat 00.00 itibarıyla sonlandırılacak ve fiyatlar uygulama öncesinde olduğu gibi serbest piyasa koşullarında belirlenecek.

Tavan fiyat kararıyla akaryakıtta 17 ila 20 kuruş arasında indirim gerçekleşmiş, bazı şehirlerde indirimler 40 kuruşu bulmuştu.

Güncel tavan fiyat tablosuna göre, İstanbul Avrupa Yakası'nda benzinin litre fiyatı en yüksek 7,07 lira, motorinin litre fiyatı 6,43 lira, Anadolu Yakası'nda ise benzinin litresi en yüksek 7,09 lira, motorinin ise 6,45 lira olmuştu.

Ankara'da benzinin litresi 7,15 lira, motorinin litresi 6,51 lira olarak belirlenirken, İzmir'de benzinin litresi en yüksek 7,16 lira, motorinin litresi ise 6,52 lira olmuştu.

EPDK, daha önce yaptığı açıklamada, tüketicilere ucuz olan akaryakıtı tercih etmeleri yönünde çağrıda bulunmuş ve akaryakıtın kalitesinin her lisanslı bayide aynı olmasının zorunlu olduğunu ifade etmişti.

Öztrak: Esnaf helalleşmek için değil, hesaplaşmak için sandığı bekliyor

CHP Sözcüsü Öztrak, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın esnaftan helallik istemesi ile ilgili, "Dükânını kapat' dediğiniz esnaf, lebalep kongrelerinize, cenazelerinize, iftarlarınıza bakıp dişini sıkıyor. Helalleşmek için değil, hesaplaşmak için sandığı bekliyor." dedi.

CHP Sözcüsü Faik Öztrak, CHP Merkez Yönetim Kurulu (MYK) toplantısı sürerken CHP Genel Merkezi'nde basın toplantısı yaptı.

MYK toplantısında, ekonomik kriz, COVID-19 salgınına yönelik önlemler, tam kapanma sonrası yaşanacak süreç, bu süreçte yine kapalı kalacak esnafın durumu değerlendirildi.

Öztrak konuşmasında şunları kaydetti:

"Geçtiğimiz Ramazan Bayramı'nı, dışarıdaki ve içerideki gelişmeler nedeniyle maalesef huzur içinde kutlayamadık. İsrail'in Filistinlilere yönelik şiddeti bayram dinlemedi. Gazze'de yaşananlar, hepimizin, dünyada haktan hukuktan yana olan herkesin, kalbini parçaladı. Biz bir kez daha, İsrail'in uluslararası hukuku yok sayan saldırılarını kınıyor, Filistinli kardeşlerimizin acısını paylaşıyoruz. Bölgenin bir an evvel barışa kavuşmasını istiyoruz. Tüm bunlar yaşanırken, BOP Eş Başkanı Erdoğan şahsım hükümetinin, dış politikadan iç politikaya rant devşirmeye çabalamasını da hayretle izledik. 'Ümmet bizden liderlik bekler' diyen Dışişleri Bakanı'nın sözleri, hala İhvan hayalleri kurduklarını, gerçeklerden ne kadar kopuk olduklarını gösteriyor. Oysa bu boş hayaller, Türkiye'yi bölgede bir başına bıraktı.

'Ümmete liderlik edeceğiz' diyerek milleti perişan ettiler. Mısır'dan, Suudi Arabistan'a kadar, aynı ümmete mensup tüm ülkelerle ve sınır komşularımızla kavgalı olduk. Şimdi bu ülkelerle arayı düzeltmek için artık Rabia işaretini 'dört çay' demek için kullanır oldular. Ama tüm bu başarısızlıklardan hala da ders almıyorlar. Hükümete tavsiyemiz artık boş hayalleri bırakın, gerçekçi olun. Boşa kürek çekmeyin."

"Erdoğan şahsım hükümeti, bayramda milletimizin ağzında ne tat, ne de tuz bıraktı." diyen Öztrak, "Bin 500 lira olması gereken ikramiyesinden, 400 lirası kesilen emeklilerimiz, ağız tadıyla bayram kutlayamadı. Kendileri lebalep kongreler yaptı, salgın azdı, destek vermeden kapattıkları esnaf bayram kutlayamadı. Kapatılan pazar yerleri nedeniyle, ürünü tarlada kalan çiftçi, üç otuz paraya ücretsiz izne gönderilen işçi, kapanmada evine rızık götüremeyen gündelikle çalışan emekçi de bu yıl ağız tadıyla bayram kutlayamadı. Bu ülkede bayram fakir, fukaranın neyine. Bayram, Erdoğan şahsım hükümetinin yandaşlarına. Bayram, sarayın yandaş müteahhitlerine. Eve kapatılan vatandaş, köprüden, tünelden, otoyoldan geçmedi, hava alanlarından uçmadı ama bu ülkeye 40 yıl vergi ödeyen esnafa verilmeyen destekler, 17 günlük kapanma döneminde bile bu saray müteahhitlerinin cebine akmaya devam etti." ifadelerini kullandı.

"Döviz garantili projeler için 10 milyar 297 milyon lira ödenmiş"

Bütçe rakamları konusunda değerlendirmelerde bulunan Öztrak, "Bugün nisan ayı bütçe rakamları açıklandı. Yılın ilk 4 ayında, 'milletin cebinden bir kuruş çıkmadan yapıyoruz' dedikleri döviz garantili projeler için 10 milyar 297 milyon lira ödenmiş. 'Hiç olmazsa bu son kapanmada mücbir sebep nedeniyle bu garantileri ödemeyin, erteleyin, kapanmadan zarar gören vatandaşa, doğru düzgün destek verin' dedik ama dinletemedik. Oysa İstanbul Havalimanı'nda işletmeci konsorsiyumun devlete vereceği kira, mücbir sebep denerek, 2024'e ertelendi. İki yıl da ek işletme süresi verildi. Demek ki olağanüstü durumlarda, bu gibi değişiklikler mümkün. Peki, bu mücbir sebep, sadece yandaş dara düşünce mi uygulanıyor? Yoksa dolarla, avroyla garanti verdiğiniz projelerin sözleşmelerine, devlet lehine mücbir sebep maddesi koymadınız mı? Bedelini milletin ödediği, bu sözleşmeleri niye gizliyorsunuz? Bu sözleşmeleri kimler hazırladı? Kimler imzaladı? Vatandaşın sırtından müteahhit zengin eden bu düzeni kim kurdu?" dedi.

Helalleşme eleştirisi

Öztrak konuşmasının devamında şunları söyledi:

"İşte yiğidi kuru soğana muhtaç eden bu düzenin mimarı Erdoğan, şimdi çıkmış, desteksiz kapanma sonucunda mağdur ettiği millettten helallik istiyor. Bu hükümet; vatandaştan istemek, vatandaştan esirgediğini, yandşa vermekte konusunda çok mahir. Millete beş maskeyi bile bedava vermediler. Kapattıkları işyerlerine, işsiz bıraktıkları vatandaşlara, bütçeden destek vermediler. Ama vatandaştan, yastık altındaki dolarını, altınını istediler. Sonra salgının başında millete IBAN gönderip, para istediler. Ardından millettten daha fazla fedakârlık, Daha fazla sabır istediler.

Şimdi de perişan ettikleri millettten, helallik istemeye sıra geldi. Ama millet sizin ne yaptığınızı görüyor. Benzer ülkeler içerisinde, milli gelire oranla vatandaşlarına en az destek veren hükümetten biri olduğunuzu biliyor. 'Dükkânını kapat' dediğiniz esnaf, lebalep kongrelerinize, cenazelerinize, iftarlarınıza bakıp dişini sıkıyor. Helalleşmek için değil, hesaplaşmak için sandığı bekliyor. Bir kere Cumhurbaşkanlığı'nın, 3 tane değil, 4 tane değil, 5 tane değil, bilinen tam 8 uçağı var. Bunu söyleyen biz değiliz, bizzat Cumhurbaşkanı Yardımcısı. Meclis Başkanı Tekirdağ'a gidiyor. Ucu görünmeyen lüks araç konvoyuna bakan bir hemşerimin, 'bre bu ne be yaa' diye ağzı açık kalıyor. İtibardan tasarruf etme. Debdebeden, şatafattan taviz verme. Sonuç? Sonuç şu: Milletimiz dar gününde kendini unutanları, vatandaşın parasıyla tatlı hayat yaşayanları biliyor. Helalleşmek için değil, hesaplaşmak için sandığı bekliyor. Şimdi öğreniyoruz ki, ünlü İspanyol dizisi, La Casa De Papel'in Türkiye versiyonu çekilecekti. O dizi Türkiye'de zaten çoktan çekildi. Dizinin ismi de 'La Casa'da Zaten No Papel' kondu. Merkez Bankası'nın kasasına fare düşse kafası yarıdır. 30 Nisan itibarıyla net rezervler eksi 45 milyar dolar. Merkez Bankası kasasını kurutanlar, 128 milyar doları yok yere eritenler, şimdi üç beş dolar için takla atıyorlar. Turistten gelecek üç beş dolara bel bağladılar. Kendi vatandaşını öz vatanında parya yapıp, ölçüyü, izanı, utanmayı hepten unuttular."

"Millet aklından silmiyor"

Öztrak, "Dışişleri Bakanı, 'Turistin göreceği herkesi aşılacağız' diyerek Alman Bakan'ın yanında ülkesini rezil eder. Hazine ve Maliye Bakanı, 'Tam kapanmayı turizm için yapıyoruz' der. Turizm Bakanı rezalet çitasını Everest'in zirvesine çeker. Çektirdiği filmde, kendi vatandaşlarının yüzüne 'keyfinize bakın, ben aşılandım' diye maske taktırıp, milleti damgalar. Milleti doğru dürüst aşılamayanlar, milleti aşağılamaya cüret eder. Emperyalizme diz çöktürerek kurulan bir ülkeye, bu onurlu mirasın sahibi asil bir millete, atanmış bir Bakan, müstemleke vatandaşı muamelesi nasıl yapar? Millet sert tepki gösterince de daha önce yaptıkları çizgi filim gibi bu filmi de apar, topar kaldırdılar. Siz çektiğiniz filmleri kaldırırsanız da yaptıklarınız milletin aklından silinmiyor." diye konuştu.

"Organize suç örgütü elebaşları, Cumhur İttifakı'nın üçüncü sacayağı olmuş. Cumhur ittifakı, cürüm ittifakına dönüşmüş." ifadelerini kullanan Öztrak, "Mafya-Siyaset-Emniyet hattında patlayan kanalizasyondan ortaya lağım saçılıyor. Sayın Erdoğan; hani bu ülkede çeteler dönemi bitmişti? Mafya dönemi bitmişti? Yönetiminizde mafya elebaşları internet fenomeni oldu. Saray ve şürekâsı, bu skandallar karşısında ezberlerini hiç bozmuyor. Ellere yüzlerine bulaşan pisliği, utanmadan, sıkılmadan bir de muhalefete sıçratmaya uğraşiyor. Arsızlığın bu kadarına da pes dedirtiyorlar. Hiç kusura bakmayın, 'akademisyenlerin kanlarında duş alacağız' diyen AK Parti için mitingler yapan, oy isteyen, Erdoğan'la fotoğraf karelerine giren, Erdoğan'a 'Tayyip Abi' diye hitap eden, şerefli Türk polisini, kendisine koruma tahsis ettiğiniz suç örgütü elebaşısıyla sorununuzu kendiniz halledin. AK Partili milletvekilleri ekrana çıkıp, 'Bu kişinin sözüyle nasıl harekete geçelim. Cumhurbaşkanımız gereğini yapar' diye

savcılığın işini saraya havale ediyor. Herkes bilsin ki, millet patlayan kanalizasyondan ortaya saçılan pislikleri görüyor." şeklinde konuştu.

Anayasa çalışmaları

CHP'nin anayasa çalışmalarının hangi aşamada olduğu yönündeki soruya Faik Öztrak, "Yeni anayasa çalışmalarımız tamamlandı, bugün tartıştık. İlk Parti Meclisi'nde ele alınacak. Tüm muhalefet partilerinin, güçlendirilmiş parlamenter sistem çerçevesinde anayasa çalışmalarını yürütmesi son derece önemlidir. Biz de anayasa değişikliği ile ilgili görüşlerimizi açıklayacağız." yanıtı verdi.

HDP'ye bakanlık verilmesi konusunda CHP'nin tutumunun sorulması üzerine Faik Öztrak, "Millet İttifakı'nın ortakları bellidir. HDP ortak değildir. Bunun bilinmesine rağmen bu konuların gündeme getirilmesinin hiçbir anlamı yoktur." dedi.

TBMM'deki HSK seçimlerinde CHP'nin tutumuna ilişkin soruya Faik Öztrak, "Bizim için önemli olan yargıyı bağımsız ve tarafsız hale getirecek şekilde kurumların oluşmasıdır. Grup başkanvekillerimizin arasındaki görüşmeler hala devam etmektedir. Görüşmeler devam diyor." dedi.

Bakan Ersoy: Rusya ‘biz size d6neriz’ dedi

Bakan Ersoy, T6rkiye'nin hava trafiğinin tekrar açılmasıyla ilgili taleplerinin Rusya tarafından olumlu karşılandığını belirterek ‘Raporların değerlendirilmesi sonucunda bize en kısa s6re içerisinde d6neceklerini s6ylediler’ dedi.

K6lt6r ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Cumhurbaşkanlığı S6zc6s6 İbrahim Kalın ile gittiği Rusya'nın başkenti Moskova'daki temasları sonrasında Vnukovo Havalimanı'nda açıklamalarda bulundu.

Ziyareti kapsamında Sputnik V aşılarının T6rkiye'ye sevkiyatıyla ilgili konuları ele aldıklarını anlatan Ersoy, ‘Sputnik V aşılarını T6rkiye'ye 6ng6r6lenden daha hızlı ve daha yoğun bir kapasiteyle nasıl getirebiliriz, bununla ilgili taleplerimizi ilettik’ diye konuşt6.

"BU AY İÇİNDE İLK SEVKİYATI YAPMAK İSTİYORLAR"

Rus yetkililerin s6z konusu talepleri değerlendirip farklı seğenekler 6zerinde ęalıřıp tekrar d6n6ř yapacaklarını belirten Ersoy, ‘Daha fazla miktarda Sputnik V aşılarını daha kısa s6rede nasıl teslim edebilirler, ne t6r alternatifler geliştirebilirler, bizi bu hafta içerisinde bilgilendireceklerini s6ylediler.

Mayıs sonu haziran başı, m6mk6nse bu ay içinde ilk sevkiyatı yapmak istiyorlar. Ama biz sevkiyat sayılarının artırılmasını ve hızlandırılmasını talep ettik’ ifadelerini kullandı.

"BİZE EN KISA SÜRE İÇERİSİNDE DÖNECEKLERİNİ SÖYLEDİLER"

Türkiye ile Rusya arasında kısıtlanan hava trafiğine ilişkin de temaslarda bulunduğunu kaydeden Ersoy, "Raporların değerlendirilmesi sonucunda bize en kısa süre içerisinde döneceklerini söylediler.

Raporların değerlendirilmesinin ardından Türkiye'de yerinde gözlemlenmeye ilgili bize hemen bir ziyaret tarihi verecekler. Çok kısa bir sürede netleşecektir" dedi.

"NİHAİ KARAR İÇİN BİRAZ SÜRE İSTEDİLER"

Ersoy, Rus yetkililerin, Türkiye'de düşen koronavirüs vaka sayılarını ve iyi gidişatın farkında olduklarının altını çizerek "Vaka sayılarındaki düşüşü, iyi gidişatı görmemiş olsalardı yerinde gözlemlenme talepleri olmazdı.

Bizim hava trafiğinin tekrar açılmasıyla ilgili talebimizi olumlu karşılıyorlar. Sadece yerinde gözlemleyip nihai kararı vermek için biraz süre istediler" değerlendirmesinde bulundu.

KALIN: SÜRECİN HIZLANDIRILMASI KONUSUNDA MUTABAKAT SAĞLADIK

Görüşme sonrası açıklama yapan Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın da Türkiye'nin, Rusya ile çok kapsamlı bir ilişki ağı bulunduğunu hatırlatarak, yaptıkları görüşmelerde ikili ilişkileri ve bölgesel konuları etraflı şekilde ele aldıklarını kaydetti.

Bu kapsamda ticari ilişkilerden turizme, enerji iş birliğinden Karabağ, Libya ve Suriye'ye kadar çok geniş perspektifte görüşmeler gerçekleştirdiklerini dile getiren Kalın, "Bu ikili ilişkilerin seviyesine yakışır bir şekilde, özellikle bugün aşı ve turizm ile ilgili konularda, Sayın Bakanımız çok doyurucu ve kapsamlı bir sunum yaptı. Rus mevkidaşları da bunun notunu aldı" ifadesini kullandı.

Rus yetkililerin, Türkiye'deki kapanma, şimdiki kademeli açılma ile ilgili süreci ve vaka sayılarını yakından takip ettiğini aktaran Kalın, "Alınan tedbirler netice veriyor. En yakın sürede hem Rus aşısının Türkiye'ye gelmesiyle ilgili hem de turizm sezonunun, uçuşların başlaması ile ilgili atılacak adımlar ve sürecin hızlandırılması konularında mutabakat sağladık.

Önümüzde, yakın vadede bir takvim var. Atılacak adımları, birlikte yakın bir şekilde takip edeceğiz" diye konuştu.

RUSYA UÇUŞ YASAĞINI UZATTI İDDİASI

Konuya ilişkin sosyal medya hesabı üzerinden paylaşımında bulunan politikacı Aydın Sezer Moskova'daki temaslardan sonra, Rusya'nın uçuş yasağını bir ay daha uzattığını iddia etti.

Forbes Dergisi: Kanal İstanbul bir mayın tarlası!

Forbes Dergisi'nde yer alan yazıda Kanal İstanbul'da ısrarın ardındaki nedenler analiz edildi ve "Erdoğan daha etkili olabilmek için büyük paranın belirli ellerde olmasını istiyor" denildi.

Amerikan Forbes Dergisi, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın halkın ve çevrecilerin ısrarla karşı gelmesine rağmen Kanal İstanbul projesinde nedenrettiğini ayrıntılı bir analizde ele aldı. İktidara yakın kesimin "Kanal İstanbul rotasından araziler satın aldığı bir sır olmadığı" da belirtilen yazıda proje "tüm bölge ve dünya için bir mayın tarlası" olarak nitelendirildi.

Projede Erdoğan'ın ısrar etmesinin birkaç temel nedeni olduğu iddia edilen analizde bu nedenler özetle şöyle ortaya konuldu:

DEMOGRAFI DEĞİŞECEK

1. Önerilen rotanın arazisi, nüfusun büyük ölçüde muhalefeti destekleme eğiliminde olduğu insanlardan oluşuyor. Kanal çevresinde planlanan kitlesel kalkınma projeleri, muhtemelen bu nüfusun yerini daha sadık bir demografi ile değiştirecek; rejimi altında zenginleşen yeni para sahipleri gibi.

2. Erdoğan, petrol ekonomileri modelinde olduğu gibi büyük paranın belirli ellerde olmasını istiyor. Bu modelde büyük para ona sadık ve ülkenin istihdamının çoğunu

18.05.2021

sağlıyor. Bu nedenle makro ekonomiyi Őekillendirebilecek çok bŧyŧk projeler yapılmasını istiyor.

3. Bu tip dev projeler, gidecek bir yer arayan kaynağı belirsiz, gri alandaki global fonları çekiyor.

4. Erdoğan olası bir ABD ambargosunun ŧzerindeki etkilerini azaltabilmek için, vatansız parayı çekebilecek bu projeyi kalkan olarak gŧrŧyor.

“Bu tip projeler Őeffaf olmayan fonları çeker”

Analizde Kanal İstanbul gibi devasa projelerin hem bŧlgede hem de kŧresel olarak gidecek bir yer arayan gizli fonları çektiği belirtilerek Őŧyle denildi:

“Gayrimenkul ve inşaat, anonim kŧresel off-shore parayı çekme eğilimindedir.

Örneğin bŧlgedeki tŧm yasadıŐı petrodolarlar.... ŧnkŧ yatırım yapan Őirketlerin sahipleri genellikle Őeffaf değildir.”

"Topraktan Toprağa" projesi ile sebze meyve atıkları gübreye dönüştürülüyor

Ali Ekber YILDIRIM

18 Mayıs 2021 Salı

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin açıklamalarına göre, Türkiye'de yılda 19 milyon ton gıda çöpe gidiyor. İsraf ediliyor. İsrafın en çok olduğu ürünler, ekmek ile yaş meyve ve sebze.

Pakdemirli'nin verdiği bilgiye göre, dünyada gıdanın üçte biri, yani 1.3 milyar ton gıda çöpe gidiyor. Gıda kaybının bir yıllık ekonomik bedeli; gelişmekte olan ülkelerde 310 milyar dolar, gelişmiş ülkelerde ise 680 milyar dolar. İsraf edilen gıdayı üretmek için gerekli ekili alan Çin'in yüzölçümü kadar, yani 9.6 milyon kilometrekare.

Türkiye'de günlük olarak 4.9 milyon ekmek israf ediliyor. Üretilen sebze ve meyvelerin yüzde 50'si kaybediliyor. Hizmet sektöründe; işletme başı yılda 4.2 ton gıda ve 2 bin litre içecek israfı var. Her yıl çöpe giden 19 milyon ton gıda, yaklaşık 625 bin çöp kamyonunun taşıdığı çöp miktarına denk geliyor.

Çöpe giden sadece gıda değil. O gıdanın üretimi için kullanılan toprak, su, çiftçinin emeği, alın teri, tarımsal girdiler, finansman kaynakları da çöpe gidiyor. Sadece gıdalar değil, ülkenin geleceği de çöpe gidiyor.

Yaş meyve ve sebzeden kompost üretimi

Rakamlar çok çarpıcı. Yıllardır israfın boyutları konuşuluyor. Özellikle yaş meyve ve sebzedeki kayıp oranlarının çok yüksek olmasından hep şikâyet ediliyor. Kayıpları önlemek için gerekli önlemler alınmıyor. Hal Yasasında değişiklik yapılarak kayıp ve israfın önleneceği sanılıyor.

Mardin'de kadınların gücünü birleştirerek tarımdan turizme, yerel ekonominin canlandırılmasından atalık buğday ve mercimek tohumlarının tarıma kazandırılmasına kadar birçok projeyi başarıyla yaşama geçiren gastronomi uzmanı, şef Ebru Baybara Demir bu kez sebze ve meyve atıklarının değerlendirilmesi projesini yaşama geçiriyor.

Diyarbakır Kayapınar İlçesi'nde başlatılan "Topraktan Toprağa" projesi ile çöpe giden yaş meyve ve sebze atıkları kompost gübreye dönüştürülerek yeniden tarıma kazandırılıyor.

Böyle bir projenin yaşama geçmesinde Kayapınar Kaymakamı ve Belediye Başkan Vekili Ünal Koç'un çok büyük emeği olduğunu belirten Ebru Baybara Demir, atıklardan elde edilen kompost gübrenin çiftçilere bedelsiz verileceğini söyledi.

Ebru Baybara Demir'in anlatımıyla, "Topraktan Toprağa" projesinin ayrıntıları şöyle:

"Uzun zamandır pazar atıkları üzerinde çalışıyorum. Diyarbakır Kayapınar Belediyesi'ne gittik, Başkan Ünal Koç projeye sahip çıktı ve bu işi sistemli olarak yapmaya başladık. Pazarlardaki sebze ve meyve atıklarını gece topluyoruz, sabah kompostluyoruz ve ondan sonra kompost arazisinde bekletiyoruz. Eylül ayında çiftçiye bedelsiz olarak vereceğiz."

Toprağa organik madde takviyesi

Türkiye'de tarımda kullanılan gübrelerin yaklaşık yüzde 100'ünün kimyasal olduğunu ve yıllardır kullanılan bu gübrelerin toprağa ciddi zarar verdiğini iddia eden Ebru Baybara Demir sözlerini şöyle sürdürdü: "Topraklarımızın neredeyse tamamı organik madde bakımından fakir. Toprakta yüzde 3 oranında olması gereken organik madde yüzde 1'in altında. Organik madde olmamasından kaynaklı olarak toprakta sıkışma oluyor ve çözülüyor. Kimyasal kullandıkça daha da sıklaşıyor, sertleşiyor. Su geçirgenliği azalıyor. Zaten sulama yapacak suyumuz yok. Çok ciddi kuraklık var. Yağış olduğunda da bu sıkışmadan dolayı su toprakta derine inmiyor.

Buna bir çözüm bulmamız gerekiyor. Sebze meyve atıkları buna bir çözüm olur diye düşünüyoruz. Sadece Kayapınar'da açılan pazar sayısına göre günlük 3 ila 8 ton atık toplayabiliyoruz. Günlük olarak Diyarbakır haline giren 100 ton sebze ve meyvenin yüzde 30'u yani 30 tonu atık olarak toplanabilir. Bunu günlük olarak tarttık ve bu kadar büyük bir atık var.

Kompost gübre çiftçiye ücretsiz dağıtılacak

Hazırlanan kompost gübre Eylül ayı itibarıyla çiftçiye bedelsiz dağıtılacak. Bunun için önce bir eğitim verilecek. Çiftçi toprağını hazırlamaya başladığı süreçte dağıtım yapılacaktır.

Ebru Baybara Demir'in anlattığına göre, sadece bir pazardan yılda 600 ton, 5 pazardan 3 bin ton kompost gübre elde edilmesi hedefleniyor.

Toprakta 5 santim kalınlığındaki kompostun organik gübre ile birlikte kullanıldığında 1 hektar alanda 170 ton su tutulmasını sağlayacağı hesaplanıyor. Kompostun kendi suyu, nemi ile sulama maliyeti ve sulama sayısının düşürülmesi öngörülüyor.

Ayrıca son dönemde fiyatı çok yükselen gübre maliyeti de düşürülüyor. Gübre kullanımını azalıyor.

Proje, Marmara Üniversitesi'nden Prof. Dr. Barış Çallı'nın koordinasyonunda yürütülüyor. Ayrıca 6 çevre mühendisi, 2 ziraat mühendisi ve bir sosyal hizmet uzmanı görev yapıyor. Projede görevli 2 sosyolog ise neden bu kadar atık olduğunu, neye göre atık miktarının arttığını veya azaldığını sosyolojik olarak araştırmasını yapıyor. İlk bulgulara göre gelir düzeyi arttıkça atık miktarı da artıyor. Bu çalışmalar sonucunda "atıklar nasıl azaltılabilir?" sorusuna da yanıt aranacak.

Bütün belediyelere yaygınlaştırılmalı

Yürütülen projenin çok kaynak gerektiren, para harcanan bir iş olmadığını vurgulayan Ebru Baybara Demir, önemli olan belediyenin çöp organizasyonunu buna uygun olarak planlamak ve toplanan atıkları komposta dönüştürüp çiftçiye dağıtmak olduğunu söylüyor.

Mardinliler Eğitim Vakfı Kurucu Üyesi, Adalet ve Kalkınma Partisi İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı'nın desteği ve çabaları ile bu hafta Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden bir heyetin projeyi incelemek üzere Diyarbakır'a gitmesi bekleniyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden bir yasa çıkarılarak tüm belediyelerin pazar atıklarından kompost üretmesi öngörülüyor.

Yapılan hesaplamalara göre, 3 ton atıktan 1 ton 100 kilo kompost çıkıyor. Yıllık bir pazardan elde edilecek kompost miktarı 400 ton. Şu anda sadece 5 pazardan atıklar toplanıyor. Her pazardan yıllık ortalama 400 ton kompost elde edileceği hesaplandığında bunun İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi büyük kentlere yayıldığında çok büyük miktarda kompost üretimi yapmak mümkün.

Özetle, gıdada, yaş meyve ve sebze de israfın mutlaka önlenmesi, en azından azaltılması gerekir. İsraf ne kadar azaltılırsa ekonomik olarak üretici, tüketici, ülke ekonomisi bundan yarar sağlar. Keşke sıfır atık olsa. Fakat, pazarlardaki, sebze ve meyvenin yaklaşık üçte biri atığa dönüşüyor. Bu atığın kompostlanarak tekrar toprağa kazandırılması çok önemli. Ebru Baybara Demir'in Diyarbakır Kayapınar'da başlattığı bu proje ülke geneline yaygınlaştırılmalı.

Kuraklığa karşı sorgül buğdayı

Kuraklığın en şiddetli yaşandığı Mardin'de bir kaç yıldan bu yana ata tohumu sorgül ile buğday üretimi yaptıklarını belirten Ebru Baybara Demir, bu buğdayın kuraklıktan fazla etkilenmediğini söyledi.

Amaçlarının her yıl bu tohumu daha da yaygınlaştırmak olduğunu anlatan Demir: "Sadece bölgemizde değil Türkiye'nin tahıl ambarı olarak bilinen Konya Ovası'na da deneme amaçlı olarak Sorgül buğdayı ekimi yaptık. Kuraklık tehlikesine karşı susuz olarak ekilen ata tohumu olan 'Sorgül' buğdayının gelişimi bize çok büyük umut verdi. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın Altınova Tarım İşletmesi Müdürlüğü'ne ait 40 dekarlık alana bu yıl deneme amaçlı ekilen 'Sorgül' buğdayından iyi verim alınırsa, yapılacak teknik çalışmaların ardından ekimin ova geneline yayılması planlanıyor" dedi.

Esip gürlemek kolay, haydi durdurun bu ticareti!

Alaattin AKTAŞ

18 Mayıs 2021 Salı

✓ ***Türkiye, İsrail'i en çok eleştiren ülkelerin başında geliyor. Acaba Türkiye laf eleştirisinin ötesine geçip adım atabilir mi, örneğin bu ülkeyle olan ticareti bir süreliğine de olsa durdurabilir mi?***

İsrail'in Filistin'e yönelik saldırgan tutumu karşısında başta iktidar partisinden olmak üzere tüm siyasi partilerden eleştiri sesleri yükseldi. Eleştiriler hala devam ediyor ve bir süre daha edecek gibi görünüyor.

Diğer tarafta vatandaş artık kendini kaptırdığı için mi, yoksa gönül rahatlığıyla güvenlik güçlerinin hiçbir müdahalesi olmayacağını bildiği için mi avazı çıktığı kadar bağırarak İsrail'i kınıyor. Sokağa çıkma yasağını dinleyen olmadığını gördük. Hiçbir müdahale yok. Hızını alamayan birileri "Mehmetçi Gazze'ye" diye anlamsız, cahilce sloganlar bile attı. Türk askerini Gazze'ye göndermeyi oyun zannediyorlar. İsrail Konsolosluğu da protestolardan tabii ki nasibini alıyor.

Marifet bağırmakta olsaydı...

İsrail'i kınayalım; tamam, kınıyoruz da zaten. Hem yalnızca biz değil, dünyada birçok ülke kınıyor. Ama İsrail bildiğini okuyor.

Lafla kınamak işe yarıyor olsaydı Filistin sorunu diye bir sorun çoktan hallolmuştu.

Ekonominiz güçlü değilse, İsrail'i ekonomik anlamda köşeye sıkıştırma gücüne sahip değilseniz, bağırıp çağırmakla, iki günde bir sözüm ona feryat etmekle hiçbir kazanım elde edemezsiniz.

İsrail'e ekonomik ambargo uygulayan büyük bir ekonomi var mı? ABD zaten en büyük destekçi; peki ya Rusya ya Çin ya Japonya, Güney Kore?

18.05.2021

Müslüman dünyasını hiç saymıyorum zaten; onların bir araya gelip ortak bir bildiri yayımlamaları bile pek görülmüş şey değil.

Türkiye adım atamaz mı?

Türkiye, İsrail'i en çok eleştiren ülkelerin başında geliyor. Hükümeti, muhalefetiyle tüm siyasi partiler, vatandaşlar, sivil toplum kuruluşları; herkes eleştiri yarışında.

Ama eleştirmenin ötesinde bir girişim görüyor muyuz, yok.

Peki somut bir girişim olabilir mi?

Neden olmasın!

Türkiye'nin uygulayacağı bir ekonomik ambargo İsrail'i hiç mi hiç rahatsız etmez, oluşacak açık başka yollarla mutlaka kapatılır ama hiç olmazsa Türkiye çağırıp çağırmanın ötesine geçmiş olmaz mı?

Türkiye ile İsrail arasındaki ticaret verilerini çıkardık. 2013 yılından bu yana olan veriler gösteriyor ki bu ticarete biz kardayız. İsrail'e, bu ülkeden aldığımızdan çok mal satıyoruz.

Ama dedik ya, ne İsrail bizden alamadığı ürünler yüzünden sıkıntı yaşar, ne de biz İsrail'e satamadığımız ürünler yüzünden öyle çok büyük bir döviz kaybına uğrarız.

Bu yılın ilk çeyreğine bakıyoruz; İsrail'e 1.4 milyar dolarlık ihracat yaparken bu ülkeden 472 milyon dolarlık ithalat gerçekleştirmiş ve 910 milyon dolarlık ticaret fazlası elde etmişiz. Geçen yılın tümündeki ticaret fazlamız da 3.2 milyar dolar olmuş.

Yani Türkiye bu ülkeyle olan ticaretini durdursa, yıllık bazda 3-4 milyar dolarlık bir ticaret fazlasından olur.

Her gün hamasi nutuklar atacağımıza böyle bir fedakarlıkta bulunmaya değmez mi?

Eğer gerçekten İsrail'in tutumundan rahatsızsak...

Eğer gerçekten İsrail'e karşı bir şeyler yapılmasını istiyorsak...

Ve en önemlisi bu konuda dünyaya örnek olmak istiyorsak...

Mevcut yatırımlar başka

Türkiye ile İsrail zaman içinde bir dizi ortak yatırıma da imza attı elbette.

Bu yatırımları ortadan kaldırma, yok etme durumumuz tabii ki söz konusu değil. Ticareti bir süre durdurmak başka, mevcut yatırımlar başka.

Dolayısıyla en kısa vadede sonuç verecek adım, ikili ticareti en azından bir süreliğine askıya almak olacaktır. Bu süre uzarsa, o döneme denk gelecek ortak yatırımlar da kuşkusuz gözden geçirilebilir.

Türkiye-İsrail ticareti (Dolar)

	İhracat	İthalat	Denge
2013	2.810.289.336	2.704.626.504	105.662.832
2014	3.063.444.198	3.062.733.422	710.776
2015	2.806.578.685	1.912.668.630	893.910.055
2016	3.054.604.406	1.424.869.991	1.629.734.415
2017	3.504.849.581	1.662.530.966	1.842.318.615
2018	4.022.878.172	2.001.204.800	2.021.673.372
2019	4.463.820.079	1.600.818.044	2.863.002.035
2020	4.704.133.036	1.496.260.181	3.207.872.855
2021(1.Ç.)	1.381.976.526	471.911.315	910.065.211

DAVOS'TA, MAVİ MARMARA'DA YAPILAMAYAN ŞİMDİ Mİ YAPILACAK!

“El elin eşeğini türkü çağırarak arar” diye güzel bir atasözümüz var.

Biz kendi eşeğimiz kaybolduğunda bile İsrail'e lafın ötesine geçen bir tepki gösterememişiz ki şimdi gösterebilelim...

Davos krizinde, ondan çok daha vahim olan Mavi Marmara saldırısında ne yaptık ki?

Bağırdık, çağırdık, eleştirdik, estik gürledik; sonra unuttuk.

Dolayısıyla Filistin'e saldırıyor diye İsrail'e karşı hiçbir şey yapacağımız yok. Biz hatırlatalım istedik yalnızca, “eğer gerçekten bir adım atmak istiyorsak, eğer gerçekten samimi isek” diye...

Abdulkadir Selvi

Muhalefet cephesinde bir şeyler pişiriliyor

18 Mayıs 2021

“Muhalefetin 2023 Modeli” başlığını taşıyan, 20 Ekim 2020 tarihli yazıma, “Bu yazılar erken yazılardır. Bu da onlardan birisi” diye giriş yapmıştım.

HDP eski eş genel başkanı **Selahattin Demirtaş**’ın HDP’ye bir başkan yardımcılığı ve iki bakanlık önerisini tartışmaya açmaya hazırlandığını ifade etmiştim.

DEMİRTAŞ’IN FORMÜLÜ

Muhalefetin 2023 modelini ise, “**CHP, İYİ Parti ve HDP’ye birer başkan yardımcılığı ile ittifakta yer alan partilerin liderlerinin kabinede yer aldığı ve partilerin oy oranlarına göre temsil edildiği bir formül olgunlaştırılmaya çalışılıyor**” diye yazmıştım.

Ben yazdım, ben söyledim tarzındaki yazıları sevimli bulmam. CHP Genel Başkanı **Kemal Kılıçdaroğlu**’nun, **Demirtaş**’ın önerisini bir adım ileriye taşıyıp, “**liderler kabinesi**” olarak modellemesi nedeniyle geçmişe atıf yaptım.

LİDERLER KABİNESİ MODELİ

Kılıçdaroğlu, Halk TV Genel Yayın Yönetmeni **Suat Toktaş**’ın sorusu üzerine 2023 seçimlerine Millet İttifakı’nı oluşturan tüm aktörlerin yer alacağı bir kabine modeli ile gitmeyi hedeflediklerini söyledi. Liderler kabinesi modelini, “**Cumhurbaşkanı Millet İttifakı’ndan olunca cumhurbaşkanı yardımcılığı da Meclis başkanı da Millet İttifakı’ndan olacak. Temel Karamollaoğlu da, Meral Akşener de, Gültekin Uysal da yönetim kadrosunda olacak**” diye anlattı. **Kılıçdaroğlu**, Millet İttifakı’na dahil oldukları takdirde **Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu**’nu da bu modele dahil etmeyi planlıyor. **Davutoğlu**’nu bilemem ama **Babacan**, Millet İttifakı’na girmekte istekli. **AKŞENER’E MECLİS BAŞKANLIĞI MI?**

Kılıçdaroğlu’nun liderler kabinesi modelinde, Millet İttifakı liderlerinin cumhurbaşkanı yardımcısı olarak yer alması öneriliyor. Anayasa hukukçusu CHP İstanbul Milletvekili **İbrahim Kaboğlu**’nun da belirttiği gibi, cumhurbaşkanı yardımcılarının

sayısında bir sınırlama yok. **Meral Akşener**, Millet İttifakı'nda CHP'den sonra ikinci büyük partinin lideri olduğu için kendisine Meclis başkanlığı koltuğu önerilebilir. CHP ve İYİ Parti'nin parlamenter sistem önerisinde Meclis başkanlığının konumu güçlendiriliyor.

MUHALEFETİN ÖNÜNDEKİ BELİRSİZLİKLER

Kılıçdaroğlu, millet ittifakını genişletmek için koalisyon hükümetleri döneminde olduğu gibi bir paylaşımı çağırıyor. Ama zaten yüzde 50 artı 1 sistemi bunu öngörmüyor mu? **Kılıçdaroğlu, Demirel**'in geçmişte kurduğu Milliyetçi Cephe hükümetleri modelini esas alıyor. Herkes içinde olsun, oldukça geniş bir tabana yayılsın istiyor.

Bu sistemin önünde önemli belirsizlikler var.

1- Millet ittifakı ortak aday çıkarabilecek mi?

2- Partiler kendi adaylarını mı çıkaracak?

3- Ortak aday çıkarılırsa bu kim olacak?

4- **Kılıçdaroğlu**, millet ittifakının ortak adayı ya da CHP'nin cumhurbaşkanı adayı olacak mı?

5- **Meral Akşener**'in tavrı ne olacak? **Akşener** kendisinin aday olma konusunda ısrarlı olmayacağı yönünde mesajlar veriyor. Ama kimin aday olacağını belirleme kartını elinde tutuyor.

6- Yeni seçim yasası nasıl olacak, seçim barajı kaç olacak?

MUHALEFETİN ORTAK ADAY ÇIKARMASI MÜMKÜN MÜ?

Belirsizlikleri sıraladım ama millet ittifakını ortak aday modeline yakın görüyorum.

Millet ittifakı ortak aday ve liderler kabinesi modellerini olgunlaştırmaya başladı. Bu model millet ittifakı tabanında da olumsuz karşılanmadı. Tabii burada kilit soru ortak cumhurbaşkanı adayının kim olacağı. **Abdullah Gül** modeli tabanda tepki topluyor ama **Kılıçdaroğlu** mu, **Mansur Yavaş** mı, **Ekrem İmamoğlu** mu? Yoksa sürpriz bir isim mi?

MİLLET İTTİFAKININ ADAYI NASIL BELİRLENECEK?

Bu yazıyı kaleme almadan önce millet ittifakı ortaklarının nabzını tutmaya çalıştım.

Ortak aday konusunda bir formülden söz ediliyor.

Ortak aday modeli üzerinde uzlaşmaya varılırsa, “**Hangi isimle daha yüksek oy alırız**” diye geniş katılımlı anketler yaptırılacak.

Anketten çıkacak isimler liderler tarafından masaya yatırılıp, nihai karar verilecek.

KILIÇDAROĞLU VE AKŞENER FAKTÖRÜ

CHP'liler **Kılıçdaroğlu**'nun, İYİ Partililer ise **Meral Akşener**'in ortak cumhurbaşkanı adayı olması konusunda istekliler. İki lider ortak aday olmasa da kimin aday olacağını belirleyecekler.

KILIÇDAROĞLU BU KEZ ADAY MI?

CHP Genel Başkanı **Kılıçdaroğlu** bir süredir kendini ön plana çıkaran bir imaj çalışması içine girdi. Evinden çektiği videolarla imajını düzeltmeye, kamuoyunda bir sempati oluşturmaya çalışıyor. **Kılıçdaroğlu**, videolarında “**Z kuşağı**” dediğimiz genç seçmeni hedef alıyor. Dikkatinizi çekmiştir, videolarda pozitif mesaj vermeye özen gösteriyor. Ben yaparım, ben çözerim diyerek kendini çözümün adresi olarak göstermeyi hedefliyor. Gerçi son videosunda CHP'li belediyelerin gerçekleştirdiğini iddia ettiği projelerin önemli bir kısmının AK Parti tarafından yapıldığının ortaya çıkmasıyla bir yol kazası yaşasa da yayınladığı videolarla bir mesafe aldı.

Ben **Kılıçdaroğlu**'nun Millet İttifakı'nın ortak cumhurbaşkanı adayı olma konusunda istekli olduğunu düşünüyorum. Zaten o da hayır aday değilim, demiyor, tam aksine Millet İttifakı karar alırsa aday olacağını söylüyor. Daha ne desin?

HDP'NİN POZİSYONU

2023 seçimlerinde HDP'nin pozisyonu etkili olacak.

HDP, Millet İttifakı'nda yer aldığı takdirde CHP'nin ulusalcıları ve İYİ Parti'nin milliyetçileri fire vereceği için, dışarıda tutuluyor. Ancak sol bileşenleri etrafında toplayan HDP'nin üçüncü bir ittifak gibi hareket etmesi, Kürt seçmenin **Erdoğan**'a gitmesini engellemek için bir “**baraj kurması**” isteniyor.

HDP'Lİ BAKAN MODELİ

Önce **Dursun Çiçek** bu modeli gündeme getirdi. Emekli asker olan ve Ergenekon sürecinin mağdurlarından **Dursun Çiçek**'ten HDP önerisinin gelmesi çok önemli. **Dursun Çiçek**'in kimliği geçmişte PKK bağlantısı nedeniyle HDP'ye karşı olan askerler başta olmak üzere ulusalcı kesimde bir yumuşamaya neden olmaz mı?

GÜRSEL TEKİN'İN ÖNERİSİ

Dursun Çiçek'in gündeme getirdiği HDP'li bakan önerisine güçlü destek CHP İstanbul Milletvekili **Gürsel Tekin**'den geldi. **Gürsel Tekin**, “**HDP'liler bakan olmaz demek Türk siyasetine yapılmış en büyük kötülüktür. Meclis'te HDP'li bir başkan vekili var. Kabinede neden bir bakan olmasın?**” dedi.

Dursun Çiçek CHP Genel Merkezi'ne yakın bir isim değil, **Gürsel Tekin** sade bir milletvekili, CHP'nin görüşünü yansıtmaz, diye düşünülmesin.

İKİ ÖNEMLİ ADIM

Demirel, “Siyasette 24 saat uzun bir süredir” demişti. Son birkaç gün içinde iki önemli adım atıldı. Biri **Kılıçdaroğlu**’nun liderler kabinesi diğeri ise HDP’li bakan önerisi. Bir model olgunlaştırılıyor. Millet İttifakı tabanı ise HDP’li kabineye hazırlanıyor.

AKŞENER’İN MANİDAR ÇIKIŞI

Her siyasi adımın bir kilometre taşı oluyor. Daha önce, HDP’yi PKK’nın uzantısı olarak tanımlayan **Akşener** çok manidar bir şekilde, HDP üzerinden partisinin ve kendisinin **“test edildiğini”** belirterek, **“HDP ile Meral Akşener’i, İYİ Parti’yi terbiye, test edeyim derken, Kürtlere hakaret ediliyor bu ülkede”** dedi.

İYİ PARTİ’DE HDP YAKLAŞIMI

Daha önce HDP denilince kırmızı çizgi ilan eden İYİ Parti yöneticilerinin HDP’li bakan modeline tepkili olmadıkları dikkatimi çekti. Muhalefet cephesinde bir yerlerde bir şeyler pişiriliyor gibi.

Esfender KORKMAZ

Dış borçlarda temerrüt riski var mı?

18 Mayıs 2021 Salı

Türkiye'nin kredi notunu B2 (yatırım yapılmaz, aşırı spekülasyon) derecesine düşüren Moody's bu kararındaki gerekçelerinden birisini "Türkiye'nin dış borcunun ve azalan döviz rezervlerinin yarattığı kırılganlıklar" olarak açıklamıştı.

ABD'de bir banka Wells Fargo, geçenlerde dünyada dış borç riskine karşı en savunmasız ülkelerin, Arjantin, Endonezya, Venezuela ve Türkiye olduğunu açıkladı.

Türkiye'nin toplam dış borç stoku 450 milyar dolardır. 2020 toplam GSYH'sı 717 milyar dolardır. Demek ki dış borcun GSYH'ya oranı yüzde 62,8'dir. Bu oran riskli görülen ülkelere Endonezya'da yüzde 37,16 ve Arjantin'de yüzde 56,13'tür. Aslında bu oranlar yüksek değil, ama bu ülkelerde döviz kazanma potansiyeli düşüktür ve rezervler yetersizdir.

Bloomberg IMF verilerine göre Mart 2020 ile Şubat 2021 arasında geçen 11 ayda, döviz müdahale eden ülkelere döviz rezervlerindeki değişimi açıklamıştı. Buna göre bu 11 ayda; Türkiye'de MB rezervleri 21,7 milyar dolar azalırken, Çekya'da 15,8 milyar, Endonezya'da 17,3 milyar, Meksika'da 16,8 milyar dolar artmış.

Dahası Türkiye'de dış borç stoku sürekli artıyor, zira cari açık devam ediyor.

Dış borçları çevirmenin en iyi yolu, doğrudan yabancı yatırım sermayesinin girmesidir. Çünkü bu sermaye uzun süre ülkede kalıyor. Türkiye'ye, Mart 2021 itibarıyla bir yıl içinde giren doğrudan yabancı yatırım sermayesi 4,6 milyar dolar oldu; bunun 4,4 milyar doları gayrimenkul için geldi. Doğrudan yabancı yatırım sermayesi girişi yok denecek kadar az oldu.

Türkiye dış borçlar için daha yüksek faiz ödüyor. İflas etmiş ülkeleri çıkarırsak dünyada en yüksek faizi biz ödüyoruz. Türkiye'nin beş yıllık tahvillerinin temerrüt risk primi 420 baz puandır. Venezuela gibi iflas etmiş birkaç ülke hariç dış piyasalarda Türkiye tahvilleri dünyanın en riskli tahvilleridir.

Bir karşılaştırma yaparsak; Türkiye'nin CDS oranı 403 baz puandır. Buna karşılık Meksika 92, Yunanistan 81, Rusya 95, Brezilya 175 baz puandır.

Başka bir ifade ile Türkiye'ye yüzde 3 faizle borç vermek isteyen veya tahvillerini almak isteyen birisi ayrıca bu faiz üstüne 400 baz puan yani 4 yüzdellik puan da risk primi koyacaktır. Bize yüzde 7 faizle borç verecektir. Faiz yükü dış borçların çevrilmesini zorluyor ve risk yaratıyor.

Aslında, pandemi ile birlikte dünyada da dış borç riski arttı. Küresel bir probleme dönüştü. Bu nedenle Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (United Nations Conference on Trade and Development - UNCTAD) geliştirmekte olan ülkelerin dış borçları için bazı çözümler öneriyor.

Bu önerilerden bazıları;

* Gelişmekte olan ülkelerin dış borç ödemeleri geçici olarak dondurulmalıdır. Bu arada bu ülkeler toparlanma imkanı bulacaklardır. Bu karar tüm borçları kapsamalı ve bu süre zarfında borç takibinin yapılmaması gerekmektedir.

* Gelişmekte olan ülkelerin kısa vadeli borçlarında yeniden yapılandırma ve borç indirimleri yapılmalıdır. Ödemenin güvence altına alınması için borç vadeleri yeni bir takvime bağlanmalıdır.

* Gelişmekte olan ülkelerin borçlarını yeniden düzenlemesini koordine edecek "Gelişmekte Olan Ülkeler Borç Kurum (International Developing Country Debt Authority-IDCDA) kurulmalıdır.

Dış borçlarda zaman daraldı. Bundan sonra mevcut hükümet istese de bu dar zamanda çözüm bulamaz. Bunun için önümüzde bir tek çözüm var; IMF'ye veya seçime gitmek.

İbrahim Kahveci

Millettten oluk oluk para toplanıyor

Merkezi Yönetim Bütçesi Nisan ayında -16,9 milyar lira açık verdi. Geçen yıl aynı ayda bütçe açığı -43,2 milyar liraydı. Ocak-Nisan dönemi olarak ise bütçe 5,9 milyar lira fazla verdi. Geçen yıl ise ilk dört aylık bütçe dengesi -72,8 milyar lira çık vermişti.

Faiz giderinin 55,3 milyar liradan 67,5 milyar liraya yükseldiği bütçede ilk dört aylık faiz dışı denge ise 73,4 milyar lira fazlaya döndü. Geçen yıl ilk dört aylık faiz dışı denge ise -17,5 milyar lira açık şeklindeydi.

(MİLYON TL)	NİSAN 2021	NİSAN 2020
Bütçe Dengesi	-16.917	-43.198
Faiz Dışı Denge	1.666	-26.151
	OCAK-NİSAN 2021	OCAK-NİSAN 2020
Bütçe Dengesi	5.863	-72.779
Faiz Dışı Denge	73.374	-17.483

***

Nisan ayında bütçe açık vermiş olmasına rağmen bütçeden yapılan harcamalar sadece yüzde 2,1 artış gösterdi. Hatta faiz dışı harcama artışı ise yüzde 0,8'de kaldı.

Giderlerin bu kadar kısıldığı bütçede, gelirler tarafı ise (Nisan ayı) yüzde 43,8'lik artışla 93 milyar 791 milyon liraya ulaştı. Vergi gelirlerindeki artış ise yüzde 55,4 ile 76 milyar 332 milyon lira olarak gerçekleşti.

Yılın ilk dört ayında ise toplam bütçe gelirleri yüzde 36,4 artışla 437 milyar 906 milyon liraya ulaştı. Vergi gelirlerindeki artış ise yüzde 47,2 artışla 331 milyar 420 milyon lira olarak gerçekleşti.

(MİLYON TL)	NİSAN 2021	NİSAN 2020
Bütçe gelirleri	93.791	65.245
Vergi gelirleri	76.322	49.125
	OCAK-NİSAN 2021	OCAK-NİSAN 2020
Bütçe gelirleri	437.906	320.994
Vergi gelirleri	331.420	225.224

***

Bütçe iki temel açıdan paraya doydü. Sadece Nisan ayında yaklaşık 27 milyar lira düzelme yaşanan bütçede, ocak-nisan döneminde de faiz dışı denge 90,9 milyar lira düzelme yaşamış oldu.

Gelirlerde yaşanan muazzam artış ve giderlerde yaşanan çok sıkı duruş bütçe dengesini artıya geçirdi.

Önce gelir tarafına bakalım: Vergi gelirleri ilk dört ayda 225,2 milyar liradan yüzde 47,2 artışla 331,4 milyar liraya çıktı. Burada dikkat çeken önemli artışlar neler?

1- Kurumlar vergisi geliri 28,0 milyar liradan yüzde 53,1 artışla 42,8 milyar liraya yükseldi.

2- İçeride alınan KDV 17,9 milyar liradan 33,5 milyar liraya çıktı.

3- Özel Tüketim Vergisi-ÖTV ise 51,1 milyar liradan 64,2 milyar liraya artış gösterdi.

18.05.2021

4- İthalata bağılı toplam vergi geliri ise yüzde 82,0 artışla 44,2 milyar liradan 80,5 milyar liraya muazzam artış yaşadı.

5- Para cezalarında da yüzde 39,5 artışla 6 milyar 785 milyon liralık bir gelir elde edilmiş oldu.

***

Dikkat edilecek olursa, bütçede gelir tarafı özellikle vatandaşın bireysel veya kurumsal ödemelerine bağılı bir artış yaşamıştır. Mesela Merkez Bankası kaynaklarından elde edilen gelir geçen yılın 5 milyar lira daha gerisinde kalmıştır.

Vatandaş parayı ödemiş ve bütçe fazlaya geçmiştir.

128 MİLYAR DOLAR NEDENİ

Bütçe'ye bu kadar çok para toplanırken neden harcama tarafı kısıtlı kalmıştır? Ya da neden bütçe disiplini pandemi yaşanmasına ve esnaf ciddi destek beklemesine rağmen sıkı tutulmuştur?

İlk akla gelen neden çifte açık riski olmaktadır. Cari açık verirken bir de bütçe açığı vermek ülke riskini artırdığından önlem alınmış olabilir. Ama burada dikkat edersek ülkemiz bütün dünyada olduğu gibi bir pandemi yaşamakta ve olağanüstü durumda bulunmaktadır.

Birçok ülke pandemi döneminde bütçe açığı vermeyi göze alarak vatandaşlarına kaynak aktarmaktadır. Mesela kepenk kapatmış olan esnafa cirosunun yüzde 70'ini vermektedir. İşsiz kalanlara ödeme yaptığı gibi, kişi başına da ödemeler yapmaktadır.

Türkiye ise IMF'nin raporlarına göre bütçesinden vatandaşına en az yardım yapan son 3 ülke içinde yar almaktadır. GSYH'nın sadece yüzde 1,1'i kadar Merkezi Bütçe'den yardım yapılmıştır.

Türkiye cari açık yanında bir de döviz rezervi çok sorunlu bir ülke durumundadır. Merkez Bankasının olan döviz satıldığı gibi, swap yolu ile ödünç alınan dövizleri de satılmıştır.

128 milyar doları aşan döviz satışı sonrası eksi rezerve geçilmiş olması, ülkede bütçe açığını kapatma zorunluluğu doğurmuş olabilir. Ama unutmayalım ki, pandemi sürecinde özellikle çalışma gücünü kaybeden insanlar ve esnaf çok zor zamanlar geçirmektedir.

***

Bütçe'ye bu derece para toplanırken, giderler nasıl kısılmıştır?

18.05.2021

Geçen yıl ilk dört ayda 393,8 milyar lira olan harcamalar bu yıl sadece yüzde 9,7 artışla 432,0 milyar liraya ulaşmıştır. Hatta faiz dışı harcamalar daha sınırlı bir artışla (%07,7) 338,5 milyar liradan 364,5 milyar liraya çıkmıştır.

Burada fonksiyonel sınıflama tablosundan büyük harcama kalemlerine bakıyoruz.

Genel Kamu Hizmetleri harcamaları 112 milyar liradan 134,2 milyar liraya yükseliyor. Savunma Hizmetleri ise 17 milyar liradan 34 milyar liraya çıkıyor. Kamu Düzeni ve Güvenlik Hizmetleri harcaması da 30,7 milyar liradan 34,1 milyar liraya artıyor. Toplam 432 milyar liralık harcamanın 195 milyar lirasını oluşturan bu 3 ana grupta yüzde 22,1 artış görülüyor.

Geriyeye kalan yerlerde ise asıl kısılmayı görüyoruz.

Mesela Ekonomik İşler ve Hizmetler harcaması 50,9 milyar liradan 43,6 milyar liraya geriliyor. Burada ise ne büyük iki hizmette kısıntı yapılıyor:

1-Tarım ve Ormancılık Hizmetleri harcaması 17 milyar liradan 13,0 milyar liraya düşüyor. 2- Ulaştırma Hizmetleri harcaması da 24 milyar liradan 17,7 milyar liraya geriliyor.

Karayolu inşaat hizmetleri 13,3 milyar liradan 5,3 milyar liraya gerilerken, demiryolu inşaat hizmetleri de 8,9 milyar liradan 5,2 milyar liraya geriliyor. Kısaca yatırımlar kısılarak bütçe disiplini sağlanmaya çalışılıyor.

Harcama tutarı düşen bir başka alan ise Sosyal Güvenlik ve Sosyal Yardım Hizmetleri kaleminde yaşanıyor. Geçen yıl ilk dört ayda 97,6 milyar lira olarak gerçekleşen bu harcama, bu yıl 92,4 milyar liraya gerilemiştir.

KASADA PARA ÇOK

Pandemi dışında dahi faiz dışı açık veren bütçemiz şu anda pandeminin en zor şartlarında faiz dışı dengesi 73 milyar 373 milyon lira fazla vermiş durumda.

Hem gelir tarafı oluk oluk para aktığını gösteriyor, hem de gider tarafından vatandaşlara zırnık verilmediği anlamına geliyor.

Geçen yıl Merkez bütçe hedeflediği gelirin 73 milyar lira fazlası para toplamış ama yine Merkezi Bütçe pandemi yardımı sadece 8 milyar lirada kalmıştı.

Şu anda bütçede faiz dışı fazlanın pandemide kullanılabileceği düşünülse bile sadece ilk dört ayda harcanabilir gelir fazlasının 73,3 milyar liraya ulaştığı görülmektedir.

18.05.2021

Neden bu kadar kemer sıkıldığını ve neden vatandaşa yardım yapılmadığını anlamak hayli zor olsa gerek.

Bütçeye para veren vatandaş, bütçeden destek bulamıyor.

18 Mayıs 2021, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

İsrail savaş suçları işlerken, Amerika mahcup bir genç kız gibi davranıyor

Amerika Birleşik Devletleri'nin İsrail karşısındaki ezik tutumunun nedeni, **Hitler**'in Yahudi soykırımı yaptığı sırada Amerika'nın sessiz ve seyirci olarak kalmasından kaynaklanıyor... Ancak 2'nci Dünya Savaşı sonrasında Ortadoğu'da bir İsrail Devleti kurulduktan sonra, Amerika bu ayıplı geçmişini unutturmak için, İsrail konusunda ölçüyü kaçırmaya başladı. Ve bu ölçsüzlük hâlâ devam ediyor.

Amerika da sabıkalı

Amerika Birleşik Devletleri'nin İsrail karşısındaki teslimiyetçi tutumunun bir diğer nedeni de, galiba Amerika'nın yakın tarihte işlediği insanlık suçlarıdır. Hiroşima'ya ve Nagasaki'ye atom bombası atılması, İsrail'in Filistinlilere yaptığını masumane bir cinayet olarak gösterebilir. Ya da Vietnam Savaşı'nda sivillerin bombalarla katledilmeleri ve Irak'ın işgali ertesinde bu ülkede bir milyonu aşkın insanın öldürülmesi de Amerika'nın sabıkaları arasındadır.

Dünya 5'ten büyük

Amerika bu ayıplı geçmişi yüzünden Birleşmiş Milletler'in özgürce ve adil biçimde çalışmasını da engelliyor. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi bu nedenle İsrail'in işlediği savaş suçları karşısında sessiz duruyor. Bir kınama bile çıkmıyor bu Konsey'den. Güvenlik Konseyi'nin 5 daimi üyesinin veto hakkına sahip olmaları, bu nedenle Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın "**Dünya 5'ten büyüktür**" sloganına kaynaklık ediyor.

Amerika uyarmış

Dün komik bir haber yayıldı bültenlerden. Buna göre ABD Dışışleri Bakanı **Blinken**, İsrail ordusunun vurduğu basın kuruluşlarına ait binada Hamas'ın faaliyet gösterdiğine dair herhangi bir kanıt görmediğini söylemiş. Danimarka'nın Kopenhag kentinde düzenlediği basın toplantısında konuşan ABD'li diplomat, ayrıca ABD'nin İsrail'den söz konusu saldırıya ilişkin iddiaları hakkında ek detaylar talep ettiğinin altını çizirken tüm tarafları sivillerin korunmasını sağlamaya çağırılmış. **Blinken**, bu konuda büyük sorumluluğun İsrail'in omuzlarında olduğunun altını da çizmiş...

Netanyahu sinirlenebilir

İsrail güçleri, cumartesi günü ABD merkezli Associated Press (AP) haber ajansı ve Katar merkezli Al Jazeera televizyonunun ofislerinin de bulunduğu 13 katlı bir binayı bombalamıştı. İsrail bu saldırısını, "**Bina Hamas'a ev sahipliği yapıyor**" iddiasıyla savunmuştu. İsrail Başbakanı **Netanyahu** da dün yaptığı açıklamada "**Bu bina tamamen meşru bir hedefti**" ifadelerini kullanmıştı.